

POZİSYON KAĞIDI

CAN Europe "Tarım ve Gıda Vizyonu" üzerine (Nisan 2025)

Yönetici Özeti

CAN Europe'a göre **Avrupa tarım ve gıda sistemleri, çiftçiler, kırsal toplumlar, tüketiciler ve genel olarak kamu için adil bir şekilde iddialı iklim hedeflerine ulaşılmasına yapıcı bir şekilde katkıda bulunurken kapsamlı ve adil bir agroekolojik geçişe doğru ilerlemelidir.** AB'deki tarım ve gıda sektörü, katkılarının yanı sıra artan iklim değişikliği ve aşırı hava olayları, toprak bozulması, su kıtlığı ve biyoçeşitliliğin çöküşüne maruz kalması nedeniyle önemli zorluklarla karşı karşıya kalırken, biyoçeşitliliğin korunması ve doğanın restorasyonunun artırılması gerekmektedir. Aynı şekilde, milyonlarca çiftçi artan üretim maliyetleri ve genellikle düşük çiftlik fiyatlarıyla, bürokrasiyle ve tarım ve gıda sistemlerindeki derin yerleşiklerin sömürsüyle karşı karşıyadır. Gıda kalitesi ve sürdürülebilirlik hususları ile birlikte gıda maliyetlerindeki artışlar, milyonlarca tüketicinin karşı karşıya kaldığı hayat pahalılığı sorunlarının başlıca kaygıları arasında yer almaktadır.

Çiftçileri ve tüketicileri destekleyecek önlemlerle birlikte agroekolojiye geçiş, bu endişelerin çoğunu hafifletebilir ve tarımsal gıda sistemlerimizin de iklimin hafifletilmesi ve adaptasyonuna yönelik çözümün kritik bir parçası olabileceğini gösterebilir. Agroekoloji, ekolojik ilkeleri tarım sistemlerine entegre ederek biyoçeşitliliği teşvik eder, toprak sağlığını iyileştirir, turbalık emisyonlarını azaltır, doğayı restore eder ve kirlətici kimyasal girdilere olan ihtiyacı (ve çiftçiler için maliyeti) azaltır ve çiftlik düzeyinde üretimin ötesinde daha peyzaj bir yaklaşımla teşvik edilmesi gerekir.

Bu çerçevede CAN Europe, AB'nin tarım ve gıda sistemlerinin daha da geliştirilmesi ve düzenlenmesi için aşağıdaki hususların kritik öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır:

1. AB tarımsal gıda sektörünün **emisyön** azaltımlarına kendi payına düşen katkıyı yapabilmesi için, 2030 sonrası iklim hedefleri bağlamında geliştirilecek, AKAKDO sektöründen ayrı, **bağlayıcı ve iddialı bir sektörel brüt CO₂dışı** emisyon azaltım **hedefine** ihtiyaç vardır.¹

2. Aşağıdakiler de dahil olmak üzere destekleyici politikaların uygulanması da dahil olmak üzere, **tüm aktörlerin görevi olarak gıda zinciri boyunca emisyon azaltımlarını sağlayan bir politika çerçevesine geçilmesi:**

- Kamu İhale Yönergesinin gözden geçirilmesi,
- Gıda israfının ele alınması ve azaltılması,
- Bitki Bazlı Gıdalar için bir AB Eylem Planı Geliştirilmesi.

3. Endüstriyel hayvancılığın AB tarımının ana nedeni olmasıyla

¹CAN Europe'un 2040 yılına kadar iklim nötrlüğüne ilişkin genel iklim hedefi pozisyonu: [CAN 'un Konusundaki Pozisyonu EuropeAB İklim Hedefleri ve AB için Adil Bir Sera Gazı Bütçesi - CAN Europe](#)

emisyollarının azaltılması için, bölgesel bir yaklaşımla daha dirençli ve sürdürülebilir bir AB hayvancılık sektörüne adil bir geçiş için bir stratejiye ihtiyaç vardır (hayvan sayısının genel olarak azaltılmasına yol açan daha geniş sürdürülebilirlik hususları bağlamında hayvancılıkta niceliksel, farklılaştırılmış azaltmalar dahil);

4. Ortak Tarım Politikası'nın (OTP) sürdürülebilir gıda sistemlerine adil geçişi destekleyecek şekilde reforme edilmesi:

- Özel bir finansman mekanizması, tarımsal gıdada adil geçişi desteklemelidir;
- Hayvansal ürünlerin üretimini ve tüketimini teşvik edenler ve uygulamaların sürdürülebilirliğinden ziyade çiftliğin büyüklüğüne bağlı olan alan bazlı doğrudan ödemeler de dahil olmak üzere zararlı sübvansiyonların aşamalı olarak kaldırılması;
- Gelir desteğinin, en çok ihtiyaç duyan çiftçileri ve toplulukları daha fazla hedef alacak şekilde yeniden düzenlenmesi;
- Sürdürülebilir uygulamaların teşvik edilmesi ve agroekolojiye geçişin desteklenmesi.

5. Adil olmayan ticaret uygulamalarını ele alarak ve Üye Devletleri KDV'yi farklılaştırmaya teşvik etmek gibi sürdürülebilir, daha az emisyon yoğun seçimi tüketiciler için kolay hale getirerek **çiftçiler ve tüketiciler için sosyal olarak adil bir şekilde adil fiyatlar** sağlamak (örneğin, bitki bazlı, organik, yerel kaynaklı ürünler %0 KDV; sağlıklı, daha az sürdürülebilir gıda en yüksek KDV).

6. AB'de tarım sektöründe **kirleten öder ilkesinin** uygulanmasını destekliyoruz. Bu nedenle, iklim ve çevre üzerinde olumlu etkisi olan uygulamalar ödüllendirilirken, sosyal açıdan adil karbon fiyatlandırmasına yönelik seçenekler de daha geniş bir politika karışımı içerisinde değerlendirilmelidir.

7. **Ticaret politikası ile sürdürülebilirlik gereklilikleri arasında tutarlılık** sağlanması: Bunun başarılması, AB'nin tarımsal gıda ticaretinin çevresel sürdürülebilirlik, AB üreticilerinin rekabet gücü, hayvan refahı, çalışma standartları ve fiyat ve seçim gibi tüketici faktörleri üzerindeki olumlu ve olumsuz dışsallıklarını dikkate alarak ihracat ve ithalat için pazara erişim yaklaşımını yeniden düşünmesini gerektirecektir.

Genel olarak, 19 Şubat'ta açıklanan **Tarım ve Gıda Vizyonu** bu temel talepleri karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Olumlu olarak, anlatısı gıda üretimi ve iklim konularını daha iyi bir şekilde bir araya getirmeyi amaçlıyor ve CAN Europe'un talepleri doğrultusunda ilerlemek için bir dizi giriş noktası sağlıyor. Ancak birçok açıdan ya çok muğlak kalmakta ya da gelecek stratejiler ve yasama girişimlerinde ana hatlarıyla belirtilecek kilit siyasi adımları öngörmektedir. Tarım politikasını koşullardan teşviklere daha da fazla kaydırmayı amaçlıyor, ancak teşviklerin kritik sürdürülebilirlik ve iklim hedefleriyle tutarlı bir ölçekte ve şekilde sunulup sunulmayacağı konusunda herhangi bir netlik yok. Bu durum, belirtilen bazı değişimlerin ne kadar iddialı ve kapsamlı olabileceğine karar vermeyi çok zorlaştırmaktadır. Genel olarak, iklim krizinin sektöre dayattığı zorluklar ve tehditlerle uyumlu, her zamanki gibi iş yapmaktan uzak bir dönüşümü yeterince yansıtmamaktadır. Bu nedenle, **iddialı iklim hedeflerine ve biyolojik çeşitlilik amaçlarına ulaşılmasına yapıcı bir şekilde katkıda bulunurken çiftçiler, kırsal topluluklar, tüketiciler ve genel olarak kamu için adil olacak şekilde kapsamlı ve adil bir agroekolojik gıda sistemi geçişine doğru ilerlemek için değişikliklere ihtiyaç vardır.**

AB Tarım ve gıda sistemlerinin sera gazı emisyonlarına ve iklim krizine katkıda bulunmadaki rolü

AÇA'ya göre AB tarımı 2022 yılında yaklaşık 366 MtCO₂e sera gazı emisyonuna yol açmıştır; bu rakam AB emisyonlarının onda birinden biraz fazladır.²Araziden, çiftliklerde gübre ve böcek ilacı üretmek için kullanılan enerjiden, gıdaları işlemek, taşımak ve satmak için kullanılan enerjiden veya israf edilen gıdalardan kaynaklanan emisyonlar da dahil edildiğinde bu rakam daha da artmaktadır; [AB Parlamentosu](#) 2020 yılında tarımsal gıda sistemlerinin toplam AB emisyonlarına katkısının %31 olduğunu tahmin etmektedir. AB, ithal ettiği gıdalar nedeniyle yurtdışındaki sera gazı emisyonlarına da katkıda bulunmaktadır. Sektörün AB'nin emisyon azaltımlarına katkısı, 2005 ile 2022 yılları arasında sadece yaklaşık %5'lik bir azalmayla (ve 2023'te %2'lik bir azalma daha olacağı tahminiyle) diğer sektörlerle kıyasla çok daha küçük olmuştur. Gelişmeler Üye Devletten Üye Devlete önemli ölçüde farklılık göstermektedir; bazılarında emisyonlar %20'nin üzerinde azalmış, bazılarında ise bu oranda artmıştır. [AÇA'ya göre](#), mevcut politika önlemleri ile AB düzeyinde tarımsal emisyonların 2030'a kadar bu seviyede durağan kalması öngörülmüşken, diğer sektörlerin çoğunda emisyonların, diğerlerinin yanı sıra mevcut iklim politikası düzenlemesi nedeniyle azalması öngörülmektedir. Emisyonlar Üye Devletlere göre değişiklik göstermekte olup, bazı Üye Devletler için sınırlı ancak yetersiz bir düşüş öngörülmektedir, ancak bu durum her yerde geçerli değildir. Bu eğilim, AB'nin CAN Europe'un görüşüne göre en geç 2040 yılına kadar ulaşılması gereken iklim nötrlüğü hedefine ulaşması için tarım sektöründe daha iddialı iklim eylemlerine duyulan acil ihtiyacın altını çizmektedir.³Emisyon azaltımları sağlanabilir ve [Avrupa İklim Değişikliği Bilimsel Danışma Kurulu \(ESABCC\)](#) tarafından araştırılan yollarda tanımlanmıştır. Ocak 2024'te yayınlanan çalışma, tarımsal gıda sektörü emisyonlarının 2050 yılına kadar 2005 seviyelerinin yaklaşık %30 altına düşürülmesinin büyük ölçüde literatürde tanımlanan arz yönlü önlemlerle ve ek talep yönlü eylem içeren en iddialı yollarda yaklaşık %60 oranında sağlanabileceğini öne sürmektedir. [Agora](#) tarafından yapılan diğer bir araştırma, AB tarım ve tarımsal turbalık emisyonlarının 2020 seviyelerinden 2045 yılına kadar %60 oranında azaltılabileceğini göstermektedir.

Aynı zamanda, agroekolojik uygulamalar iklim adaptasyonu ve azaltımına da katkıda bulunabilir. Karbon yutaklarının korunması ve geliştirilmesinde tarımın oynayacağı büyük bir rol de vardır; örneğin AB'nin Doğa Restorasyonu yasası, önümüzdeki on yıllar için zamana bağlı hedeflerle tarımsal kullanım altındaki drene edilmiş turbalık alanların restore edilmesini amaçlamaktadır.⁴Bu nedenle Üye Devletler tarafından tam olarak uygulanması kritik önem taşımaktadır. Ayrıca [ESABCC araştırması](#), "diğer sektörlerdeki emisyon azaltımları (daha düşük mineral gübre üretimi ve tarımsal topraklarda artan karbon birikimi nedeniyle), iyileştirilmiş toprak, hava ve su kalitesi (daha az nitrat sızıntısı, ötrofikasyon ve amonyak emisyonları nedeniyle) ve toprağın artan su tutma kapasitesi (toprak karbonu artarsa) nedeniyle daha iyi iklim direnci" dahil olmak üzere daha az sera gazı yoğun ürün uygulamalarının potansiyel ortak faydalarına işaret etmektedir. Genel olarak CAN Europe'a göre iklim ve çevre politikaları tarım politikalarıyla el ele yürüyebilir.

²Ulaşım, konut vb. alanlarda fosil yakıt kullanımı gibi doğrudan enerji kullanımı emisyonları, enerji sektörü emisyonları kapsamına girdiği için dahil edilmemiştir, ancak bunlar tarımdaki emisyonların sadece %2-3 gibi nispeten küçük bir payını oluşturmaktadır. ³CAN Europe'un iklim hedeflerine ilişkin genel pozisyonu burada belirtilmiştir: [CAN Europe'un AB İklim Konusundaki Tutumu Hedefleri ve AB için Adil Bir Sera Gazı Bütçesi - CAN Europe](#)

⁴NRL'nin 11-Maddesi: "2030'a kadar en az dörtte biri yeniden ıslatılmak üzere alanların en az %30'unda, 2040'a kadar %40'ında ve 2050'ye kadar en az üçte biri yeniden ıslatılmak üzere %50'sinde, tarım altındaki kurutulmuş turbalık alanların eski haline getirilmesi."

1. Bağılayıcı ve iddialı bir sektörel brüt emisyon azaltım hedefine doğru

Yakın tarihli bir [STK mektubunda](#) vurgulandığı ve ESABCC tarafından da tavsiye edildiği üzere, CAN Europe'un görüşüne göre, AB tarımsal gıda sektörünün emisyon azaltımlarında payına düşeni yapmasını sağlamak için Paris Anlaşması'nın amacı ve AB İklim Yasası'nın hükümleriyle uyumlu, bağılayıcı ve iddialı bir sektörel brüt emisyon azaltım hedefi belirlemek önemli olacaktır. Bu hedef her halükarda AKAKDO sektöründen ayrı tutulmalı ve fiili brüt emisyon azaltımları yoluyla gerçekleştirilmelidir.

Vizyon belgesi, tarım ve gıda sektörünün "sağlıklı toprakları, temiz su ve havayı korurken ve Avrupa'nın biyolojik çeşitliliğini koruyup restore ederken" AB'nin iklim hedeflerine katkıda bulunması (ve gezegensel sınırlar içinde işlev görmesi) gerektiğini açıkça kabul etse de, sürdürülebilir olmayan tarım uygulamalarının neden olduğu zararı kabul etmediği için böyle bir hedefin olacağını teyit etmekte yetersiz kalıyor. Bununla birlikte, "Komisyon, sektörün özelliklerini dikkate alarak ve rekabet gücüne, gıda güvenliğini sağlama ve biyoekonomiyi güçlendirme ihtiyacına odaklanarak ve sektör ve Üye Devletlerle diyalog halinde, tarım sektörünün AB'nin 2040 iklim hedefine katkısına yönelik yolları değerlendirecektir." Vizyonda ayrıca "bunun, tarım ve Arazi Kullanımı, Arazi Kullanım Değişikliği ve Ormancılık sektörlerinden kaynaklanan sera gazı emisyonlarını ve uzaklaştırmalarını düzenleyen ilgili mevzuatın gözden geçirilmesine yansıtılacağı" belirtilmektedir. Komisyon çalışma planına göre, mevcut LULUCF yönetmeliğinin değerlendirmesinin 2025 yılının dördüncü çeyreğinde yayınlanması planlanmaktadır. Dolayısıyla genel olarak bu, daha geniş 2040 mimarisi bağlamında böyle bir hedef seçeneğini açıkça masada tutmaktadır.

2. Gıda zincirinde emisyon azaltımı: sağlam ve tutarlı bir politika paketi gerektiren tüm aktörleri ilgilendiren bir görev

Stratejik Diyalog tavsiyeleri haklı olarak "gıda değer zincirindeki tüm aktörlerin emisyon azaltma çabalarına katkıda bulunması gerektiği" sonucuna varmıştır. Bunu gerçekleştirmek için, sıfır ve düşük emisyonlu teknolojiler (fosil yakıtların yenilenebilir enerji kaynakları ve enerji verimliliği ile ikame edilmesi dahil) kullanarak işleme tesislerini iyileştirmek; nakliye mesafelerini ve emisyonları en aza indirmek için tedarik zinciri lojistiğini geliştirmek; kısa tedarik zincirlerini, yerel gıda ekonomilerini ve çiftçi pazarlarını teşvik etmek; faaliyetlerinde gıda kaybını ve israfını azaltmak; kamu ve özel satın alımlarda iklim dostu, organik ve yerel gıda seçeneklerine öncelik vermek vb. dahil olmak üzere çok sayıda seçenek bulunmaktadır. [TAPPC](#)'ye göre süpermarketler, gıda işleyicileri ve gıda hizmetleri gıda zincirinde güçlü bir konuma sahiptir ve sera gazı emisyonlarını azaltmak ve tüketicileri etkilemek için reklam, sürdürülebilirlik etiketlemesi, fiyatlandırma, çapraz sübvansiyonlar, raf yerleştirme, paketleme, belirli ürünleri yasaklama ve bitki bazlı seçenekler sunma gibi stratejiler yoluyla birçok seçeneğe sahiptir.

Kamu alımları politikaları sürdürülebilir gıda sistemlerini, küçük ve çeşitlendirilmiş çiftlikleri ve yerel gıda ekonomilerini desteklemelidir. Gözden geçirilmiş AB Kamu Alımları, kaliteyi ödüllendiren bir "en iyi değer" yaklaşımını benimsemelidir. Bu, hizmetin bir parçası olarak sağlanacak gıdanın iklimle ilgili (örneğin organik üretim, bitki bazlı, döngüsel uygulamalar ve gıda atıklarının azaltılması) sürdürülebilirlik unsurları da dahil olmak üzere sosyal ve çevresel boyutlarının yanı sıra üretim maliyetlerinin üzerinde olmasını sağlamak gibi uygun fiyatları da içermelidir.

çiftçiler için makul bir geliri yansıtmaktadır.⁵

Kısa [bir 130'dan fazla STK'dan oluşan bir grup tarafından talep edilen](#) süre önce aralarında CAN Europe üyelerinin de bulunduğu **2026 yılına kadar Bitkisel Gıdalar için bir AB Eylem Planı geliştirilmesi**, çiftçilerden tüketicilere kadar bitkisel tarımsal gıda zincirlerini güçlendirme vizyonunun kritik bir unsuru olmalıdır. Böyle bir plan, tarımsal gıda değer zincirinin tamamını ele alan bütüncül bir yaklaşım benimsemeli, meyve, sebze, baklagiller, kabuklu yemişler ve kepekli tahıllar gibi gıdaları da dahil ederek proteinlerin kapsamını genişletmeli ve organik ve agroekolojik ürünlere odaklanarak bitkisel gıdaların üretimini ve tüketimini artıran uygun fonlarla desteklenmelidir. Et tüketiminin bitki temelli diyetler lehine azaltılması, yem talebini ve hayvancılığa ayrılan alanı azaltacak, dolayısıyla doğanın restorasyonu ve daha kapsamlı ve agroekolojik uygulamalar için kullanılabilecek araziyi serbest bırakacaktır.

Gıda kaybı ve israfının azaltılması ve döngüsellüğün artırılması, tarım ve gıda sistemlerinde iklim eyleminin kritik bir bileşenidir ve sürdürülebilir bir üretim ve tüketim değişimi için daha yaygındır. Gıda kaybı ve israfı sera gazı emisyonlarına önemli ölçüde katkıda bulunur ve bu sorunun ele alınması önemli çevresel faydalar sağlayabilir. Kapsamlı önlemler, gıda kaybı ve atık verilerinin zorunlu olarak raporlanmasını ve izlenmesini ve tedarik zincirinin tüm aşamalarında gıda kaybının ve atıkların azaltılmasını teşvik edecek girişimleri içermelidir.

Vizyon belgesinde "gıda ve içecek endüstrisinin yanı sıra perakende sektörünün de 2040 iklim hedefine ve çevrenin korunmasına katkıda bulunmada önemli bir rolü olduğu" vurgulanmaktadır ki bu da değer zincirindeki sorumlulukları yansıttığı için genel olarak olumludur. Ayrıca, **"gıda kaybını ve gıda israfını azaltmaya yönelik çabaların"** sürdürülmesi gerektiği vurgulanmakta, ancak bunun nasıl teşvik edileceği açıklığa kavuşturulmamaktadır. Daha somut öneriler ise aşağıdaki önerilerdir, ancak yine de sonraki adımların ne kadar kapsamlı ve iddialı olacağı açık bırakılmıştır:

1. Komisyon, çiftlik içi sürdürülebilirlik değerlendirmeleri için gönüllü bir kıyaslama sistemi geliştirecek ve kademeli olarak uygulamaya koyacak, böylece basitleştirme ve kıyaslamaların el ele gitmesini sağlayacaktır. Benzer **kıyaslama yaklaşımları**, tüketici tercihlerinin desteklenmesi de dahil olmak üzere **tüm tarımsal gıda sektörü ile birlikte geliştirilebilir ve genişletilebilir**.
2. Komisyon, AB çiftçileri, gıda endüstrisi ve hizmetleri (yerel, mevsimlik ürünler ve organik ürünler ve daha kısa tedarik zincirlerinden gelen gıdalar dahil olmak üzere yüksek çevresel ve sosyal standartlarla üretilen gıdalar) tarafından gösterilen **kalite ve sürdürülebilirlik çabalarını ödüllendirmesi** gereken **kamu alımlarının rolünü güçlendirmek için yasal bir teklif sunacaktır**.
3. "Daha kendine yeterli ve sürdürülebilir bir AB protein sistemi oluşturmak" için "kapsamlı bir plan" geliştirilmesi. İklimde daha zararlı (belirli et ve süt ürünleri üretim yöntemleri gibi) yöntemlerden daha iklim dostu (bitki bazlı gibi) yöntemlere geçiş, sektörün gelecekteki iklim hedeflerine de katkıda bulunabilir, ancak bu yönelimin yukarıda bahsedilen bitki bazlı gıdalar planına benzer olup olmayacağı belirsizliğini korumaktadır.

Ancak endişe verici o l a n , AB'nin Tarladan Sofraya stratejisinden hiç bahsedilmemesi ve Avrupa Yeşil Anlaşması'nın bir parçası olarak kapsamlı bir yaklaşımla sürdürülebilir bir gıda sistemine geçiş teşvik etmeyi amaçlayan bazı girişimlerinin ne olacağının netlik kazanmamasıdır. Genel olarak, olumlu değişimin kapsamı, sunulan sonraki girişimlerin ayrıntılarına bağlı olarak yolun aşağısına atılmıştır.

⁵Gıda Politikası Koalisyonu tarafından daha ayrıntılı kılavuz ilkeler de geliştirilmiştir: [Manifesto-for-establishing-Minimum-Standards-for-Public-Canteens-across-the-EU_final.pdf](#)

3. Endüstriyel hayvancılıktan adil geçiş için bir stratejiye duyulan ihtiyaç

AB'nin tarım arazilerinin yaklaşık dörtte üçü et ve süt üretimine ayrılmıştır.⁶ [ESABCC](#)'ye göre, doğrudan hayvancılık emisyonları, rapor edilen tüm tarımsal sera gazı emisyonlarının üçte ikisini oluşturmaktadır. Tüm tarımsal sera gazı emisyonlarının neredeyse yarısı hayvansal enterik fermantasyondan (CH₄) kaynaklanırken, %17'si gübre yönetiminden kaynaklanan CH₄ ve N₂O emisyonlarını temsil etmektedir. Toplam tarımsal emisyonların diğer üçte biri, ekin ve otlaklarda gübre kullanımıyla ilgili N₂O emisyonlarıdır ve bunların önemli bir kısmı da çiftlik hayvanlarının beslenmesiyle ilgilidir. Emisyonların büyük bir kısmının endüstriyel hayvancılıktan kaynaklanması nedeniyle, bazı teknik emisyon azaltma önlemleri de rol oynayabilse bile, **hayvan sayısının genel olarak azaltılması, iklim nötrlüğü hedefleriyle uyumlu bir tarım için kritik bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.** Açıkçası bu, farklı hayvancılık türlerinin farklı düzeylerdeki iklim ve biyoçeşitlilik etkilerini dikkate alan farklılaştırılmış bir yaklaşım gerektirecektir; örneğin ekstansif hayvancılıktan elde edilen faydalar da buna dahildir (örneğin, bir [EESC raporunda](#) vurgulandığı üzere, peyzajların korunmasına ve "çevresel hizmetlere" olumlu katkıda bulunan kalıcı çayır ve meraya dayalı olanlar gibi). Ancak teknolojik düzeltmelerin (yem katkı maddeleri gibi) ihtiyaç duyulan sera gazı azaltım seviyesini geliştirmede yetersiz kaldığı ve agroekolojik hayvan yetiştiriciliğine geçişi teşvik etmek yerine mevcut endüstriyel modeli güçlendirdiği açıktır. [Ecologic tarafından yapılan analiz](#) ve Avrupa Komisyonu'nun 2040 iklim hedefi önerisini destekleyen Etki Değerlendirmesine de dayanan, bu tür hayvan sayısının azaltılmasının daha az emisyonun ötesinde, "AB'de tüketilen soyanın yaklaşık %90'ı ve tahılların üçte ikisi hayvanları beslemek için kullanıldığından" gıda fiyatlarının düşürülmesine katkıda bulunma potansiyeli ve dolayısıyla talebi ve fiyatları artırma, ayrıca artan karbon giderimi, doğanın restorasyonu ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve su tüketiminde azalma potansiyeli de dahil olmak üzere birçok önemli faydasına işaret etmektedir. Böylece, Bölgesel bir yaklaşımla daha dayanıklı ve sürdürülebilir bir AB hayvancılık sektörüne adil bir geçiş için genel bir stratejiye ihtiyaç vardır (daha geniş sürdürülebilirlik hususları bağlamında hayvancılığın niceliksel olarak azaltılması dahil).

Vizyon belgesi, özel bir strateji geliştirme konusunda yetersiz kalmakta, ancak politika yolları geliştirmek için yeni bir "hayvancılık çalışma akışı" başlatılmasına atıfta bulunmaktadır:

1. "Küresel rekabet de dahil olmak üzere sektörün karşılaştığı zorluklara ilişkin bir teşhis sunun;
2. Sektöre eşlik edecek uygun araçlar ve gerekçelendirildiği durumlarda mütekabiliyet tedbirleri önerin;
3. Biyoçeşitliliğin ve peyzajların korunmasına faydalı daha kapsamlı hayvancılık sistemleri yoluyla hayvancılık üretimi ile çevre ve iklim açısından değerli otlakların korunması arasındaki bağlantıyı değerlendirmenin yolları da dahil olmak üzere iklim/çevre ayak izini ele almanın yollarını arayın;
4. Yatırımları, teknolojik gelişmeyi ve yenilikçiliği teşvik etmek; ve
5. Sürdürülebilir üretim modellerinin geliştirilmesini desteklemek.
6. Hayvancılıktan kaynaklanan emisyonların önlenmesi için, hayvancılık çalışma akışından elde edilen tavsiyeler, sektörü ve bölgeleri emisyonları azaltma çabalarında desteklemek için özel önlemlerden oluşan bir araç kutusunun daha da geliştirilmesi için temel teşkil edecektir."

⁶Yeni araştırma, AB tarım arazilerinin %71'inden fazlasının et ve süt ürünlerine ayrıldığını gösteriyor (<https://www.greenpeace.org/eu-unit/issues/nature-food/1807/71-eu-farmland-meat-dairy/>)

Prensip olarak bu bileşenler listesi, sektörün bir sonraki AB iklim hedefleri setine gerekli katkısına uyan geleceğe dönük bir çerçeve potansiyeli sunmaktadır. Ancak, gübre yönetimi ve hayvancılığın tarımsal emisyonların ana kaynağı olmasına ve arazi kullanımının sürdürülebilir olmamasına rağmen, sektörün sürdürülebilirlik değişimlerine yönelik bir strateji bileşeni olarak hayvan sayısında ve et ve süt tüketiminde mutlak (ancak farklılaştırılmış) azaltmaların potansiyel rolü belgede açıkça belirtilmemiştir. Bu "iş akışının" yönetimi ve yapısı, yeni Avrupa Tarım ve Gıda Kurulu'na göre nerede konumlanacağı, ne zaman sonuç vereceği ve hangi politika dosyalarının ele alınacağı (örneğin Vizyon'da Endüstriyel Emisyonlar Direktifi'nden hiç bahsedilmemektedir) belirsizliğini korumaktadır. Bu nedenle pek çok soru açıkta kalmaktadır ve iklim perspektifinden bazı kayda değer giriş noktalarına rağmen, daha önemli bir yön değişikliğinin meydana gelip gelmeyeceği şüphelidir.

4. Sürdürülebilir gıda sistemlerine adil geçişi desteklemek için Ortak Tarım Politikasında (OTP) reform yapılması

OTP şu anda sürdürülebilir gıda sistemlerine adil geçişi desteklemekte ve yeterli gıda hakkını ihtiyaç duyduğumuz ölçekte ve hızda gerçekleştirmekte başarısız olmaktadır. Tarımsal verimliliği artırmak, çiftçileri desteklemek ve kırsal kalkınmayı teşvik etmek için AB tarım politikalarının temel taşı olan CAP, önemli bir bütçeye (**386.6 milyar Euro veya AB bütçesinin yaklaşık üçte biri**) ve adil bir geçişi teşvik etmek ve tarımda iklim ve çevre hedeflerini yükseltmek için politika araçlarına sahiptir, ancak bunu yapamadığı için yaygın olarak eleştirilmektedir. Örneğin, [Avrupa Sayıştayı raporunda](#)'nın OTP ulusal stratejik planlarına ilişkin bir , planların AB'nin iklim ve çevre konusundaki hedefleriyle uyuşmadığı ve yeşil performansın değerlendirilmesine yönelik temel unsurların eksik olduğu sonucuna varılmıştır. [WWF](#) tarafından yapılan bir [analiz](#), tarım sübvansiyonlarının genellikle çevreye zarar verecek şekilde kullanıldığını, "fonların yanlış kullanımının doğal yaşam alanlarını tahrip eden büyük ölçekli tarım uygulamalarını desteklediğini ve sürdürülebilir yöntemlere geçiş yapan çiftçilere çok az yardım sağladığını" ortaya koymuş ve AB'nin Ortak Tarım Politikası (CAP) fonlarının yaklaşık %60'ının (yıllık yaklaşık 32,1 milyar Avro) bu yıkıcı faaliyetlere harcandığını iddia etmiştir.

Önemli bir reform yapılmadığı ve mevcut finansman yeniden yönlendirilmediği takdirde, OTP mevcut, sosyal açıdan adaletsiz ve çevreye zarar veren endüstriyel tarım uygulamalarını sürdürmeye devam edecektir. OTP, gelir desteğine en çok ihtiyacı olanları, özellikle de küçük ve çeşitlendirilmiş çiftlikleri, genç çiftçileri ve kadınlar da dahil olmak üzere yeni girenleri hedefleyecek ve mümkün olan en yüksek çevresel, sosyal ve hayvan refahı uygulamalarını ölçülebilir bir şekilde elde etmek için teşvikleri artıracak şekilde revize edilmelidir. Açıkçası, adil bir geçiş yaklaşımının temel taşı olarak, özellikle etkilenen herkesin seslerinin, ihtiyaçlarının ve uzmanlıklarının merkezi ve kritik bir rol oynamasını sağlayan katılımcı ve çok paydaşlı bir yaklaşımın sağlanması kritik olacaktır.

Mevcut sübvansiyon yapısı, toprak emisyonlarını artıran ve ekosistemleri bozan zararlı, yoğun tarım uygulamalarını güçlendirirken, çiftçileri olumlu ekosistem hizmetleri sağladıkları için uygun şekilde teşvik ve tazmin etmemektedir. Örneğin, [yakın zamanda yapılan bir araştırma](#) CAP sübvansiyonlarının %80'inden fazlasının emisyon yoğun hayvansal ürünlere gittiğini ortaya koymuştur. OTP kurallarının politika tutarsızlığı ESABCC tarafından [Ocak 2024 raporunda](#) ve [2025 CDR raporunda](#) da tespit edilmiştir. OTP'nin büyük bir kısmı hayvansal ürünlerin üretimini ve tüketimini teşvik etmekte, toprak karbon emisyonlarına katkıda bulunmakta ve/veya arazi restorasyonunu ve karbon birikimini engellemektedir. Ayrıca, sübvansiyon yapısı orantısız bir şekilde

büyük tarım işletmelerine fayda sağlarken, küçük ölçekli çiftçiler adil fiyatlar elde etmek için mücadele etmekte ve genellikle üretim maliyetinin altında satış yapmaktadır. Stratejik Diyalog'un sonuçlarına uygun olarak, OTP'nin gelir desteğine yönelik payı azaltılmalı, bunun yerine mali desteğin payı artırılmalı ya da çevresel tedbirlerin uygulanması için çiftçilere OTP bütçesinden ödeme yapılmalıdır. Bu nedenle CAN Europe, üç kritik reformun ve özel finansmanın özellikle önemli olduğunu düşünmektedir:

1. CAP reformları:

- **Zararlı sübvansiyonların aşamalı olarak kaldırılması:** Uygulamaların sürdürülebilirliğinden ziyade çiftliğin büyüklüğüne bağlı olan alan bazlı doğrudan gelir desteği ödemeleri aşamalı olarak kaldırılmalıdır. Ayrıca, sulak alanların ve turbalıkların kurutulmasını ve aşırı kullanımını teşvik eden sübvansiyonlar ortadan kaldırılmalıdır. Sulak alanlar ve turbalıklar kritik karbon yutaklarıdır ve bunların yok edilmesi atmosfere önemli miktarda CO₂ salmaktadır. Et ve süt ürünlerinin aşırı tüketimini körükleyen ve genellikle ormansızlaşmayı beraberinde getiren ithal soyaya dayanan yoğun hayvancılığa yönelik sübvansiyonlar aşamalı olarak kaldırılmalı; [CAN Europe raporunda](#) önerildiği gibi, etkilenen çiftçilerin geçiş sürecine katılmalarına eşlik edecek tedbirler alınmalıdır. CAP, bu ters teşvikleri sona erdirerek bu hayati ekosistemlerin korunmasına ve karbon emisyonlarının azaltılmasına yardımcı olabilir.
- **Gelir desteğinin daha hedefe yönelik olması için reform yapılması:** Gelir desteği tedbirleri çok daha hedefe yönelik olmalı ve sadece en çok ihtiyacı olanlara sağlanmalıdır. Özel destek, çiftliklerin terk edilmesini önlemeli ve çiftçilerin makul bir gelir elde edebilmelerini sağlamaya yardımcı olmalı, özellikle doğal kısıtlamaların olduğu bölgelerde en çok ihtiyacı olanları, küçük çiftlikleri, genç çiftçileri, karma çiftlikleri, organik çiftlikleri ve yeni girenleri hedeflemeli ve en iyi uygulamaları ve sonuç verilerini paylaşmayı desteklemeli ve teşvik etmelidir.
- **Sürdürülebilir uygulamaların teşvik edilmesi ve agroekolojiye geçişin desteklenmesi:** CAP sübvansiyonları, arazi ve doğal kaynakların iyi idaresi, kaliteli besleyici gıda üretimi ve ekosistem hizmetlerinin sunulması için çiftçileri ödüllendirmeye yönlendirilmelidir.⁷ Bu bağlamda ve Stratejik Diyalog'un tavsiyeleri doğrultusunda, **agroekolojiye geçiş**, sürdürülebilir ve dirençli - iklim adaptasyonu da dahil olmak üzere - bir **tarımsal** kalkınma için elzemdir.
  - tarım sektörü. Agroekolojik geçiş, ekolojik ilkeleri tarım sistemlerine entegre ederek biyoçeşitliliği teşvik eder, toprak sağlığını iyileştirir ve kirlетici kimyasal girdilere olan ihtiyacı azaltır ve çiftlik düzeyinde üretimin ötesinde daha peyzaj bir yaklaşımla teşvik edilmesi gerekir.

2. Adil geçiş için özel fon

- Çiftçileri bu geçiş sürecinde desteklemek amacıyla, çiftçilere, çiftlik işçilerine ve özellikle etkilenen tarım topluluklarına geçişi hızlandırmak için finansal destek, eğitim ve agroekolojik geçiş tavsiyeleri ve inovasyon sağlayan **geçici bir Tarımsal Gıda Adil Geçiş finansman mekanizması** kurulmalıdır. Böyle bir öneri Stratejik Diyalog tavsiyelerine de dahil edilmiştir. Bu mekanizma, çiftçilerin yeni uygulamaları benimsemelerine veya yeni iş biçimlerine geçmelerine yardımcı olmak için çiftlik içi yatırımlar, araştırma ve danışmanlık hizmetleri ve kapasite geliştirme desteğini içermelidir (örneğin ekolojik bölgelerdeki hayvancılık çiftlikleri için satın alma planları dahil). Özel destek, genç ve yeni çiftçilerin yanı sıra aşağıdaki özelliklere sahip mikro çiftliklere yönelik olmalıdır

⁷Bu aynı zamanda [Stratejik Diyalog](#)'un "çevre yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin, çevre, iklim eylemi, hayvan refahı ve işçiler için çalışma standartları alanlarında mevcut mevzuatın net bir şekilde uygulanması yoluyla sağlanması ve CAP çevre hedefleri kapsamında ekosistem ve hayvan refahı hizmetlerinin teşvik edilmesiyle tamamlanması gerektiği" yönündeki tavsiyesiyle de uyumludur.

genellikle en savunmasız ve agroekolojik uygulamalardan yararlanma potansiyeli en yüksek olanlardır. Böyle bir mekanizma, endüstriyel fabrika çiftçiliğinden uzaklaşmak ve hayvan refahı standartlarını iyileştirmek için tüm çiftlik yaklaşımında net hedeflerle bağlantılı olmalıdır.⁸CAN Europe ayrıca AB biyoçeşitlilik stratejisini desteklemek, doğanın restorasyonu ve korunmasını finanse etmek ve iklim azaltımı ve adaptasyonuna yönelik doğa temelli çözümler için Biyoçeşitlilik ve Doğa için bir finansman ayağı talep etmektedir. Bu, karbon tutulumunun artırılmasını sağlamak için önemli bir adım olacaktır.⁹

Vizyon belgesi, Ortak Tarım Politikasının reformuna yönelik planlanan yaklaşımın ana hatlarını çizmektedir (AT çalışma programı, 2025 yılının 2. ve 4. Çeyreğinde iki "Ortak Tarım Politikasının basitleştirilmesi paketi"nin ortaya konulacağını belirtmektedir):

1. Gelecekteki CAP, **çiftçilerin** tarım ve hayvancılık faaliyetlerinden kaynaklanan **sera gazı emisyonlarını daha fazla azaltmaları için en iyi şekilde nasıl destekleneceğini** değerlendirecektir.
2. Bu nedenle, genel bir ilke olarak, gelecekteki CAP desteği **daha çok gıda üretimine aktif olarak katılan çiftçilere, çiftliklerin ekonomik canlılığına ve çevremizin korunmasına yönelik** olacaktır.
3. Bu **araç kutusu**, gelecekteki OTP'den daha iyi hedeflenmiş bir kamu desteği, doğa dostu çözümlere yatırımlar, daha fazla ekonomik teşvik, araştırma ve inovasyondaki ilerlemelerden yararlanan özel tavsiyeler ve daha çevik bir düzenleyici ortamın **iyi kalibre edilmiş bir karışımını gerektirir**.
4. Destek, doğal kısıtlamaların olduğu bölgelerdeki çiftçilere, genç ve yeni çiftçilere ve karma çiftliklere özellikle dikkat edilerek, **en çok ihtiyacı olan** çiftçilere daha fazla yönlendirilmelidir
5. Komisyon, **gelecekteki OTP'yi koşullardan teşviklere** doğru yönlendirecektir.

Bu unsurların çoğu prensipte CAN Europe'un taleplerinde belirtildiği gibi ihtiyaç duyulan geçiş için elverişli olsa da, değişimin kapsamını **Vizyon belgesinden** çıkarmak zordur. Örneğin, OTP ödemelerinin niceliksel değişimi (örneğin alan bazlı ödemelerden uzaklaşılması) belirsizliğini korumaktadır, ancak bu, en çok ihtiyaç duyan çiftçilerin ve çevremizi koruyanların öncelikli hale gelip gelmediğini belirlemede kritik bir faktördür. Koşullardan teşviklere geçişin bir parçası olarak koşulların genel olarak zayıflatılması (örneğin OTP'nin basitleştirilmesi önerilerinin bir parçası olarak) ancak "teşvik paketinin" yeterince sağlam olmaması (örneğin spesifik teşviklere çok az kaynak ayrılması) durumunda özel bir zorluk ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda Vizyon belgesi aynı zamanda "karbon çiftçiliğine" ve CRCF'ye, şu anda geliştirilmekte olan potansiyel olarak zayıf metodolojiler ve geçici tutma, istikrarsız ve belirsiz yutaklar ve kredilerin dengeleme amacıyla potansiyel kullanımı gibi etkinliğini belirleyecek kritik soruları kabul etmeden çok fazla önem vermektedir. Bu aynı zamanda iklim perspektifinden bakıldığında da sağlam bir yaklaşım olarak görünmemektedir. Bu nedenle ilk adım olan basitleştirme önerilerinin yukarıdaki parametreleri tam olarak yansıtmaması ve bunlara zarar vermemesi kritik önem taşıyacaktır; böylece daha sonra yapılacak bir OTP reformu en iyi ihtimalle hasar onarımı yapacaktır. Bu bağlamda, CAN Europe'un da aralarında bulunduğu 60'tan fazla sivil toplum grubu, kısa bir süre önce bir [mektupla](#) yaklaşan OTP sadeleştirmesine ilişkin temel talepleri vurgulamıştır.

⁸Böyle bir finansman mekanizmasının OTP altında, mevcut bütçe içerisinde veya ek kaynaklarla mı yoksa başka bir yerde mi yer alacağı, OTP'nin geleceğine ve genel olarak AB finansmanının mimarisine de bağlı olarak daha fazla araştırma gerektirecektir.

⁹Ayrıca Stratejik Diyalog, çiftçilerin ve arazi yöneticilerinin doğal yaşam alanlarının restorasyonu ve yönetimi ile arazinin yeniden ıslatılması gibi konularda desteklenmesi için OTP dışında hedefe yönelik bir doğa restorasyon fonu çağrısında bulunmuştur. Ortak imzalanan [Sosyal ve Yeşil Yatırım Planında](#),

Finansmanla ilgili olarak, AK "kamu finansmanını ve yatırımını verimli bir şekilde kullanmayı ve özel sermayeden yararlanmayı ve riski azaltmayı" taahhüt etmekte ve "tarım sektörünün rekabet gücünü, sürdürülebilirliğini ve dayanıklılığını teşvik etmek için yatırımları finanse etmeye devam etmek" için OTP'ye atıfta bulunmaktadır. Bununla birlikte, sadece geçiş sürecine yönelik özel bir finansman mekanizması önerisini ele almamakta ve genel olarak geçiş sürecindeki bazı temel zorlukları ele almak için hedefli ve ek destek sinyali göndermemektedir.

5. Çiftçiler ve tüketiciler için adil fiyatlar

Tüm çiftçiler ve tarım işçileri makul gelirlere sahip olmalı ve yaptıkları iş karşılığında adil bir ücret almalıdır. Diğer hususların yanı sıra, çiftçilerin piyasadan makul gelirler elde edebilmelerini ve ürünlerini üretim maliyetlerinin altında satmak zorunda kalmamalarını sağlamak için adil olmayan ticaret uygulamaları ele alınmalıdır. Birçok çiftçinin kimyasal girdilere (fosil yakıt bazlı gübreler dahil) olan bağımlılığı, kirliliğin yanı sıra üretim maliyetlerini de artırmaktadır ve organik gıda ve agroekoloji gibi çözümlerin desteklenmesi de dahil olmak üzere ele alınması gereken bir diğer önemli sorundur. Sürdürülebilir bir gıda üretimi sağlamak ve adil ve sürdürülebilir bir geçişi teşvik etmek için çiftçiler için artan karlılığa ihtiyaç vardır; ancak, karlılık yoğunlaştırma yoluyla değil, aşağıda özetlenen tercih edilen reformlara ek olarak çeşitlendirme ve agroekoloji yoluyla elde edilmelidir.

Kaliteli gıda da dahil olmak üzere hayat pahalılığı pek çok tüketici için büyük bir endişe kaynağıdır. Farklılaştırılmış KDV oranları gibi Üye Devlet düzeyindeki vergilendirme politikaları da sürdürülebilir tüketimi teşvik ederek pazar dinamiklerini değiştirebilir. Örneğin, organik ürünler, belirli bitki bazlı gıdalar veya yerel kaynaklı gıdalar gibi sürdürülebilir ürünlerde ve adil ticaret sertifikalı ürünlerde daha düşük KDV oranları ile endüstriyel et ve süt ürünleri gibi emisyon yoğun ürünlerde daha yüksek oranlar tüketici davranışının daha çevre dostu seçeneklere doğru kaymasına yardımcı olabilir. Bu tür mali politikalar, uygun şekilde tasarlandıkları takdirde, daha sürdürülebilir bir gıda sistemine geçişi destekleyebilir ve sağlık açısından ek faydalar sağlayabilir. BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) [2024 raporunda](#) da ülkelere et ve süt ürünlerine vergi koymalarını ve dış gıda maliyetlerini azaltmak için sebze ve meyvelere sübvansiyon vermelerini tavsiye etmektedir. Bu bağlamda, [Avrupa Parlamentosu'nun kararını](#) 2021 yılında aldığı ve "Üye Devletlere meyve ve sebzeler gibi sağlıklı ve sürdürülebilir ürünler için sıfır KDV oranı seçme konusunda daha fazla esneklik" verilmesini talep eden hatırlamak da önemlidir.

Ancak, bu tür politikalar tasarlanırken, **faydanın tüketicilere ulaştığından ve perakendeciler tarafından emilmediğinden** emin olunması ve özellikle düşük ve orta gelirli haneler için yaşam maliyetini net olarak artırmamak için **dağıtımsal etkilerin gerektiği gibi dikkate alınması ve adalet unsurlarının merkeze alınması** kritik önem taşımaktadır.

Vizyon belgesi fiyatlar konusuna ve hatta bir politika aracı olarak fiyatlandırma konusuna çok az somut ilgi göstermektedir. Fiyat oluşumunun şeffaflığını arttırmak için yeni AB Tarımsal Gıda Zinciri Gözlemevi'nden (AFCO) yararlanmaya atıfta bulunmakta ve "çiftçiler ve balıkçılar için daha adil fiyatlar ve tüketiciler için taze ve mevsimlik ürünlere daha iyi erişim sağlamak" için "kısa gıda tedarik zincirlerinin" önemini vurgulamaktadır. Bu tür daha kısa tedarik zincirleri elbette sektörün daha düşük ekolojik ve karbon ayak izine sahip olmasına da katkıda bulunabilir. Ancak bu konu çok muğlak kalmaktadır. Komisyon şu anda tarım sektöründe karbon fiyatlandırma seçeneklerini araştırıyor olsa da, vergileri ve diğer mali araçları ürünlerin sürdürülebilirliğine göre farklılaştırmaya yönelik bir tartışma Vizyon belgesinde tamamen yer almamaktadır.

6. Kirleten Öder İlkesini uygulayın ve sosyal açıdan adil karbon fiyatlandırma seçeneklerini araştırın

İyi tasarlandığı takdirde, karbon fiyatlandırması daha düşük emisyonlu süreçlere geçişi teşvik etmek ve tüketicileri tüketimlerini daha az sera gazı yoğun ürün ve hizmetlere kaydırmaya teşvik etmek için etkili bir araç olabilir, ancak fiyat dinamiklerinin tüketiciler ve üreticiler üzerindeki etkilerini dikkate almak ve yanıltıcı teşviklerden kaçınmak kritik önem taşımaktadır.¹⁰ Örneğin, CE Delft tarafından yapılan bir çalışma, et tüketim seviyelerini yarıya indirecek düzeyde (2022 seviyesi) ete vergi getirilerek Avrupa'daki tarımsal gıda emisyonlarının 120 Mt CO₂eşdeğeri (yaklaşık %33) azaltılabileceğini ve aynı zamanda örneğin agro-ekolojik geçişi daha fazla desteklemek için kullanılabilecek 32 milyar Euro/yıl gelir elde edilebileceğini ve tüketicilerin sağlıklı, iklim dostu gıdalara yönelik fiyat sübvansiyonları yoluyla desteklenebileceğini göstermiştir.

CAN Europe, bu tür yaklaşımlar (ETS dahil) için tasarım seçeneklerinin ve bunların gıda ve tarım sistemini emisyon perspektifi de dahil olmak üzere daha sürdürülebilir bir sisteme dönüştürmek için oynayabilecekleri rolün dikkatli bir şekilde araştırılmasını desteklerken, aşağıda dikkate alınması gereken bazı ilk ana hususları vurgulamaktadır. Ancak, karbon fiyatlandırma aracı tek başına sektörün dönüşümünü sağlamayacaktır. Kapsayıcı bir perspektiften bakıldığında, böyle bir tartışmanın özellikle Ortak Tarım Politikası ile ilgili olarak çok ihtiyaç duyulan ve öncelik verilmesi gereken reformları ilerletmekten alıkoymasından kaçınmak kritik önem taşıyacaktır. Herhangi bir yaklaşım, sektördeki sorunlu gelişmelerin düzeltilmesine (daha da artmasına değil) katkıda bulunmaya çalışmalı ve birçok özelliği (değer zinciri boyunca çok sayıda ve çeşitlilikte aktör ve hakimiyet konumu, sektördeki karmaşık sera gazı akışları ve farklı kaynakları ele almak için gereken farklı araçlar; biyoçeşitlilik, arazi bazlı karbon tutma, su kıtlığı, toprak sağlığı ve hayvan refahı ile bağlantılar; temel bir insan ihtiyacı olarak besleyici gıdaya erişim, hangi aktör düzeyinde bir sistemin uygulanacağına bağlı olarak farklı sonuçlar gibi) dikkate alınmalıdır. Herhangi bir karbon fiyatlandırma mekanizması, ETS1 ve 2 gibi mevcut araçlardan ayrı olmalı ve bunlar üzerinde olumsuz etkilerden kaçınılmalıdır. Ayrıca küçük çiftçileri ve savunmasız tüketicileri de desteklemelidir. En önemlisi, arazi bazlı tutma faaliyetleri, emisyon azaltım yükümlülüklerini dengelemek için kullanılmamalıdır. Bu aynı zamanda bu tür faaliyetlerin tarım için potansiyel karbon fiyatlandırma mekanizmalarının dışında tutulması anlamına gelmektedir. Önemli ölçüde karbon fiyatının seviyesine bağlı olacak ancak bazı tahminlere göre milyarlarca Avro mertebesinde olabilecek karbon fiyatlandırmasından elde edilen gelirler, öncelikle daha sürdürülebilir, adil ve dirençli tarım ve gıda sistemlerine geçişi desteklemelidir. Ancak, Bölüm 4'te vurgulandığı üzere, gıda fiyatları özellikle hassastır ve bu nedenle tüketiciler, özellikle de toplumun düşük ve orta gelirli kesimleri üzerindeki etkileri dikkatle incelenmelidir.

Vizyon belgesi, genel olarak sürdürülebilirlik veya daha özel olarak karbon ayak izi ile ilgili olarak fiyatlandırma mekanizmalarının potansiyel rolünden hiç bahsetmemekte ve daha geniş bir politika karışımının bir parçası olarak (sektöre yatırım yapmak için gelir artırma potansiyeli de dahil olmak üzere) avantaj ve dezavantajlarını araştırma niyetine işaret etmemektedir. Sektörün iklim boyutunda 2030 yılına kadar ilerleme kaydetmek kritik önem taşıyacaktır, ancak özellikle 2030 sonrası dönem için, öngörülen 2040 iklim hedefi ışığında, sektörün yollarını belirlemek ve bunları yalnızca belirsiz etkileri olan gönüllü teşviklere dayanmayan güvenilir politika yaklaşımlarıyla desteklemek belirleyici olacaktır. Karbonla ilgili fiyatlandırma yaklaşımlarının önemli bir rol oynayıp oynamayacağı ve oynayacaksa ne şekilde oynayacağı en azından ciddi bir şekilde incelenmelidir.

¹⁰Ayrıca [ESABCC](#), sera gazı emisyonları için yeterince yüksek, güvenilir ve tutarlı bir fiyat sinyali oluşturmak için emisyon fiyatlandırmasının kapsamının bu sektörler genişletilmesini tavsiye etmiştir.

7. Ticaret politikası ve sürdürülebilirlik gereklilikleri arasında tutarlılık gereklidir

Stratejik Diyalog, Avrupa Komisyonu'nun ticaret ve sürdürülebilirlik politikaları arasında daha fazla tutarlılık sağlamasını tavsiye etmektedir ki CAN Europe, bu konudaki ticaret anlaşmalarının genellikle olumsuz geçmişine dayanarak, CAN Europe pozisyonlarında da yansıtıldığı üzere, bunu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Bunu başarmak için AB'nin, tarımsal gıda ticaretinin çevresel sürdürülebilirlik, AB üreticilerinin rekabet gücü, hayvan refahı, çalışma standartları ve fiyat ve seçim gibi tüketici faktörleri üzerindeki olumlu ve olumsuz dışsallıklarını göz önünde bulundurarak ihracat ve ithalat için pazara erişim yaklaşımını yeniden gözden geçirmesi gerekecektir. Şu anda AB'nin ticaret politikası ağırlıklı olarak üçüncü ülkelerdeki AB şirketleri için pazar açmaya ve ucuz, düşük katma değerli girdilere erişim sağlamaya hizmet ederken, tarım ve tarımsal gıda endüstrisi gibi belirli sektörleri, genellikle büyük ekonomik aktörlerin yararına olacak şekilde korumaktadır.

AB ve üçüncü ülkelerdeki küçük ölçekli çiftçiler. Bununla birlikte, örneğin son AB-Mercosur ortaklık anlaşması, AB ticaret anlaşmalarındaki sürdürülebilir kalkınma ve iklim eylemi taahhütlerinin genellikle zayıf 'Ticaret ve Sürdürülebilir Kalkınma' bölümlerine indirildiğini göstermektedir. CAN Europe, çiftçi ve tüketici örgütleri ile sendikalar tarafından dile getirilen endişeler de dahil olmak üzere gizli koşullarda sonuçlandırılan anlaşmayı sert bir şekilde [eleştirmiştir](#). Avrupa Komisyonu, hem yukarıdan aşağıya hem de aşağıdan yukarıya yaklaşımlarla Adil Ticaret ve sürdürülebilirlik uygulamalarını dünya çapında teşvik ederek AB'nin sürdürülebilir kalkınmaya katkısını gerçekten arttıran bir ticaret politikası oluşturmaya odaklanmalıdır.

Ancak bu hedeflere ulaşılması, AB'nin ticaret politikasında reform yapmasını ve bunu çevresel hedefleriyle uyumlu hale getirmesini de gerektirmektedir. AB, ithal ürünlerin temel AB standartlarını karşılamasını sağlamak, adil rekabeti teşvik etmek ve çevresel ve sosyal zararı azaltmak için ayna önlemler getirmelidir.

Bu tedbirler Avrupa pazarında standartların karşılıklılığını sağlayacak, agroekolojik uygulamalara geçişi teşvik edecek, şeffaflığı ve sorumlu tüketimi arttıracaktır. Ayna tedbirler AB mevzuatına entegre edilmeli ve AB pazarlarında ithal gıda maddelerine erişimi, menşesine ve ticaret ortağıyla serbest ticaret anlaşması olup olmasına bakılmaksızın Avrupa üretim standartlarına uygunluk şartına bağlanmalıdır.

Vizyon belgesi, gıda ile ilgili tedarik zincirlerindeki uluslararası ticaret ve ilişkilere bir alt bölüm ayırmıştır. Daha sürdürülebilir ve iklimle uyumlu bir tarım ve gıda sektörüne geçiş için, gübre ithalatının azaltılması (ki bunlar genellikle fosil yakıtlara dayanmaktadır, ancak **Vizyon belgesinde** bundan açıkça bahsedilmemektedir) ve "düşük karbonlu gübrelerin ve geri dönüştürülmüş besin maddelerinin alımının desteklenmesi" ve bunların verimli kullanımı da dahil olmak üzere yerli üretimin güçlendirilmesi; ayrıca protein üretimi ve kullanımı için bir plan geliştirilmesi (yukarıya bakınız) gibi, iklime daha zararlı ithalata olan bağımlılığı azaltabilecek birkaç unsur da gündeme getirilmiştir. Belgede ayrıca AB'nin FAO ve uluslararası ortaklarla birlikte çalışarak gıda üretiminde sürdürülebilirlik unsurlarının küresel olarak karşılaştırılabilir ve adil bir şekilde değerlendirilmesini sağlayacak ortak bir yaklaşım geliştireceği ve Komisyon'un ithal ürünlere uygulanan üretim standartlarının, özellikle de böcek ilaçları ve hayvan refahı konularında daha güçlü bir şekilde uyumlaştırılmasını takip edeceği belirtilmektedir. Bunların AB'nin ticaret ortaklarının standartlarını ve üretim süreçlerini güçlendirmesi ve AB'ninkini zayıflatmaması gerektiği açıktır. Belgede Komisyon ayrıca "gıda egemenliği, dayanıklılık ve sürdürülebilirlik konularında üçüncü ülkeleri desteklemeye devam edeceğini" taahhüt etmekte, "yeni tarımsal gıda politikası ortaklık diyalogları" kurulmasını vaat etmekte ve AB'nin ticaret anlaşmalarında sürdürülebilirlik kriterlerinin teşvik edilmesindeki rolünü vurgulamaktadır. Bu bağlamda AB, aşağıdaki hususları güçlendirmeyi vaat etmektedir

Ticaret ve Sürdürülebilir Kalkınma fasıllarının/ hükümlerinin yanı sıra Sürdürülebilir Gıda Sistemleri fasıllarının daha hedefli bir şekilde uygulanması ve yürütülmesi ve ayrıca "AB düzenleyici politikalarının yerel tarım-gıda sistemleri üzerindeki olası etkilerine özel dikkat gösterilmesi ve tarım, çevre, iklim ve sağlıkla ilgili AB iç ve dış politikaları arasında uyumun sağlanması." Dolayısıyla, retorik olarak, dile getirilen endişelerin birçoğu Vizyon belgesine yansıtılmıştır, ancak bu daha önce de olmuştur ve büyük soru işareti bunun uygulamaya nasıl dönüşeceği. Serbest ticaret anlaşmaları aracına ilişkin daha temel bir sorgulama eksiktir.

Avrupa İklim Eylem Ağı asbl
rue d'edimbourg 26, 1050 Brüksel, Belçika
Tel: +32 (0) 28944670, faks: +32 (0) 2 8944680
e-posta:info@caneurope.org www.caneurope.org

Climate Action Network (CAN) Europe

@caneurope.org

@CANEurope

info@caneurope.org

can.europe

www.caneurope.org